

PAULUS
voor
IEDEREEN

GALATEN EN TESSALONICENZEN

Voor

Chloe, Sam en David
een klein geschenk van
een peetvader die vaak afwezig is

PAULUS
voor
IEDEREEN
GALATEN EN
TESSALONICENZEN
MET BIJBELSTUDIEGIDS
TOM
WRIGHT

© Nicholas Thomas Wright 2002, 2010

Oorspronkelijke uitgever Society for Promoting Christian Knowledge,
Londen

Dit boek is een bundeling van de volgende oorspronkelijke titels: *Paul for Everyone – Galatians and Thesalonians, For Everyone Bible Study Guides Galatians en For Everyone Bible Study Guides 1&2 Thesalonians*

© Nederlandse editie: Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 AD
Franeker, 2014

De Bijbelteksten zijn met toestemming van het Nederlands
Bijbelgenootschap overgenomen uit de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV).

Vertaling Martin Strengholt

Vertaling Bijbelstudiegidsen Roelof Posthuma

Omslagontwerp Monica Capoferri

Omslagfoto Andrea Rossi

www.uitgeverijvanwijnen.nl

ISBN 9789051943207

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veele-
voudigd in welke vorm dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form whatsoever without
previous written permission from the publisher.

INHOUD

<i>Kaart Middellandse Zeegebied</i>	8
<i>Introductie</i>	9

GALATEN

Galaten 1,1-9	Het verdriet van Paulus over de Galaten	15
Galaten 1,10-17	Paulus' bekering en roeping	19
Galaten 1,18-24	Paulus' eerste ontmoeting met Petrus	22
Galaten 2,1-5	Standvastig tegenover tegenstand	26
Galaten 2,6-10	Paulus' overeenstemming met Petrus en Jakobus	31
Galaten 2,11-14	Paulus' confrontatie met Petrus in Antiochië	34
Galaten 2,15-21	Rechtvaardig door het geloof, niet door het naleven van de wet	38
Galaten 3,1-9	Gods belofte en Abrahams geloof	42
Galaten 3,10-14	Bevrijd van de vloek van de wet	47
Galaten 3,15-22	Christus de nakomeling, Christus de bemiddelaar	51
Galaten 3,23-29	De komst van het geloof	56
Galaten 4,1-7	De Zoon en de Geest	61
Galaten 4,8-11	De ware God en de valse goden	66
Galaten 4,12-20	Paulus' oproep aan zijn kinderen	70
Galaten 4,21-31	De twee zonen van Abraham	75
Galaten 5,1-6	De vrijheid in Christus	80

INHOUD

Galaten 5,7-12	Waarschuwingen tegen het sluiten van compromissen	84
Galaten 5,13-21	De wet en de Geest	88
Galaten 5,22-26	De vrucht van de Geest	92
Galaten 6,1-5	Elkaars lasten dragen	96
Galaten 6,6-10	Praktische ondersteuning in de gemeente	99
Galaten 6,11-18	Roemen in het kruis	103

1 TESSALONICENZEN

1 Tessalonicenzen 1,1-5	Het evangelie arriveert in Tessalonica	109
1 Tessalonicenzen 1,6-10	Het geloof van de Tessalonicenzen	113
1 Tessalonicenzen 2,1-8	Het werk van Paulus in Tessalonica	116
1 Tessalonicenzen 2,9-12	Paulus' vaderlijke bezorgdheid	120
1 Tessalonicenzen 2,13-16	De vervolgte kerk	124
1 Tessalonicenzen 2,17-20	Paulus' vreugde en erekrans	129
1 Tessalonicenzen 3,1-5	Het sturen van Timoteüs	133
1 Tessalonicenzen 3,6-10	Timoteüs' verslag	136
1 Tessalonicenzen 3,11-13	Paulus' woorden van zegen	139
1 Tessalonicenzen 4,1-8	Aanwijzingen voor een heilig leven	143
1 Tessalonicenzen 4,9-12	Een leven van liefde	147
1 Tessalonicenzen 4,13-18	De komst van de Heer	150
1 Tessalonicenzen 5,1-11	Kinderen van het licht	154
1 Tessalonicenzen 5,12-22	Laatste vermaningen	158
1 Tessalonicenzen 5,23-28	Afsluitende zegen en opdracht	162

INHOUD

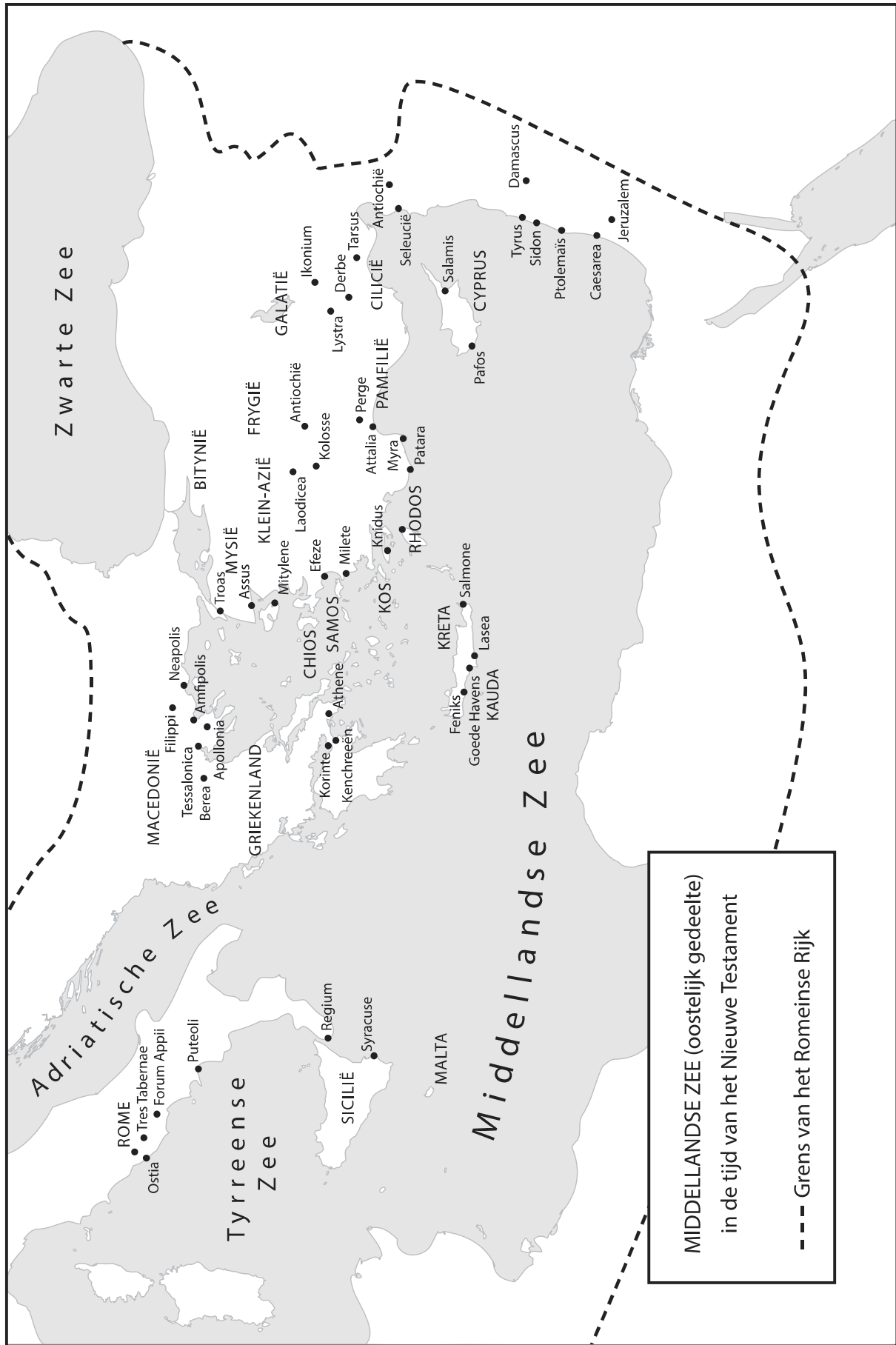
2 TESSALONICENZEN

2 Tessalonicenzen 1,1-7a	Groeten en dankzegging	169
2 Tessalonicenzen 1,7b-12	De komst van Jezus	172
2 Tessalonicenzen 2,1-12	De wetteloze mens	176
2 Tessalonicenzen 2,13-17	Oproep om vast te staan	181
2 Tessalonicenzen 3,1-5	Verzoek om gebed	184
2 Tessalonicenzen 3,6-13	Het gevaar van laksheid	187
2 Tessalonicenzen 3,14-18	Afsluitende opmerkingen	193

<i>Woordenlijst</i>		195
---------------------	--	-----

BIJBELSTUDIEGIDSEN

<i>Galaten geschreven samen met Dale en Sandy Larsen</i>		216
<i>Tessalonicenzen geschreven samen met Patty Pell</i>		244

INTRODUCTIE

De allereerste keer dat iemand in het openbaar de mensen over Jezus vertelde, was het heel duidelijk: deze boodschap is voor iedereen.

Het was een geweldige dag – het wordt wel de geboortedag van de kerk genoemd. De machtige wind van Gods geest had door de volgelingen van Jezus gewaaid, waardoor ze vervuld waren van een nieuwe vreugde en zich van Gods aanwezigheid en kracht bewust waren. Hun leider, Petrus, had een paar weken daarvoor nog gehuild als een baby, omdat hij vloekend bezworen had dat hij Jezus niet eens kende. Nu stond hij aan een enorme menigte uit te leggen dat er iets was gebeurd wat de wereld voorgoed had veranderd. Wat God voor hem, Petrus, had gedaan, begon Hij nu voor de hele wereld te doen: nieuw leven, vergeving, nieuwe hoop en kracht begonnen te bloeien als lentebloemen na een lange winter. Een nieuw tijdperk was begonnen, waarin de levende God nieuwe dingen zou gaan doen in de wereld – en het zou beginnen op die plaats, op dat tijdstip met de mensen die toen naar hem aan luisterden.

‘De belofte is voor jullie,’ zei hij, ‘en voor jullie kinderen en voor iedereen die ver weg is’ (Handelingen 2:39). Het was niet alleen voor de persoon die naast je stond. Het was voor iedereen.

Petrus’ woorden kwamen uit: binnen een opvallend korte tijd verspreidde de jonge beweging zich over het grootste gedeelte van de in die tijd bekende wereld. En één manier waarop de belofte aan *iedereen* bekend werd, was door de geschriften van de eerste christelijke leiders. Deze korte werken – voor het grootste gedeelte brieven en verhalen over

Jezus – werden wijdverspreid en gretig gelezen. Ze waren nooit bedoeld voor een religieuze of intellectuele elite. Vanaf het eerste begin waren ze bedoeld voor iedereen.

Dit is in onze tijd niet anders. Natuurlijk, het is van belang dat sommige mensen tijd en zorg besteden aan het historische bewijs, de betekenis van de originele woorden (de eerste christenen schreven in het Grieks) en het precieze, bijzondere effect van wat verschillende schrijvers zeiden over God, Jezus, de wereld en zichzelf. Deze serie, de *Bijbel voor iedereen*, is nauwkeurig gebaseerd op de boeken die ons daarover vertellen. Maar het doel van al die boeken is dat de boodschap bekend kan worden bij iedereen, vooral bij mensen die normaal gesproken geen boek met voetnoten en Grieks zouden lezen. Voor dat soort mensen zijn de boeken uit deze serie geschreven. En daarom staat er een woordenlijst achterin, met de belangrijkste woorden die je nodig hebt om verder te kunnen komen en een simpele beschrijving van wat ze betekenen. Telkens als je een woord **vetgedrukt** in de tekst ziet staan, kun je achterin opzoeken hoe het ook alweer precies zat.

Er zijn vandaag de dag natuurlijk veel vertalingen van het Nieuwe Testament beschikbaar. Degene die ik hier aanbied, is gemaakt voor dezelfde soort lezer: een die wellicht niet direct de meer formele, soms zelfs zware toon van sommige standaardvertalingen zou begrijpen. Ik heb uiteraard geprobeerd zo dicht mogelijk bij het origineel te blijven, maar mijn belangrijkste doel is geweest er zeker van te zijn dat de woorden niet alleen tot sommige mensen kunnen spreken, maar tot iedereen.

De drie brieven die we in dit boek bespreken, horen bij de eerste die Paulus aan de jonge kerken schreef. Dat betekent dat ze de vroegste documenten zijn die we kennen uit de geschiedenis van de kerk. Ze borrelen over van de energie, ze zitten al vol leven en vragen, problemen, opwinding en ge-

INTRODUCTIE

varen, en vooral het besef van de aanwezigheid en kracht van de levende God, die door Jezus de wereld voorgoed veranderd heeft, en nu op een nieuwe manier aan het werk is door zijn Geest. Dus hier is het: *Paulus voor iedereen – Galaten en Tessalonicenzen!*

Tom Wright

GALATEN

GALATEN 1,1-9

Het verdriet van Paulus over de Galaten

¹Van Paulus, een apostel die niet is aangesteld of gezonden door mensen, maar door Jezus Christus en God, de Vader, die Christus uit de dood heeft opgewekt. ²Aan de gemeenten in Galatië, ook namens alle broeders en zusters die bij mij zijn. ³Genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van onze Heer Jezus Christus, ⁴die zichzelf gegeven heeft voor onze zonden om ons te bevrijden uit deze door het kwaad beheerste wereld. Dat is de wil van onze God en Vader. ⁵Hem komt de eer toe tot in alle eeuwigheid. Amen.

⁶Het verbaast me dat u zich zo snel hebt afgewend van hem die u door de genade van Christus heeft geroepen en dat u zich tot een ander evangelie hebt gekeerd. ⁷Er is geen ander evangelie, er zijn alleen maar mensen die u in verwarring brengen en het evangelie van Christus willen verdraaien. ⁸Wanneer iemand u iets verkondigt dat in strijd is met wat ik u verkondigd heb, al was ik het zelf of een engel uit de hemel – vervloekt is hij! ⁹Ik heb het al eerder gezegd en zeg het nu opnieuw: wanneer iemand u iets verkondigt dat in strijd is met wat u hebt ontvangen – vervloekt is hij!

Stel je voor dat je in het Zuid-Afrika van de jaren zeventig woont. De apartheid is op haar hoogtepunt. Je bent bezig met een riskante onderneming: het bouwen van een gemeenschapscentrum waar iedereen even welkom zal zijn, ongeacht huidskleur of ras. Je hebt het ontworpen; je hebt de fundering gelegd op een manier dat er alleen het juiste soort gebouw op gebouwd kan worden. Tenminste, dat denk je.

Je wordt voor een dringende zaak weggeroepen naar een andere hoek van het land. Niet lang daarna krijgt je een brief. Een nieuwe groep bouwers is aan het bouwen op het fundament dat jij gelegd hebt. Ze hebben het ontwerp veranderd, en bouwen twee ontmoetingsruimten, met twee aparte ingangen, één alleen voor blanken, en één alleen voor zwarten. Een aan-

tal buurtbewoners is geweldig opgelucht. Ze hadden altijd al gedacht dat er alleen maar problemen van zouden komen als iedereen zomaar bij elkaar werd gezet. Anderen vroegen aan de bouwers wat er mis was aan het originele ontwerp. Ach, antwoordden die luchtigjes, die knaap die het fundament gelegd heeft, had nogal wat rare ideeën. Hij had eigenlijk dat ontwerp helemaal niet mogen maken. Hij was nogal in de war. Wij komen van de mensen die het echt voor het zeggen hebben. Zó zal het moeten worden.

Stel je nu eens voor dat je in Zuid-Turkije woont, tijdens de regering van de Romeinse keizer Claudius. De meeste inwoners van de stad aanbidden een van de plaatselijke goden en godinnen, van wie verscheidene aanspraak maken op de trouw van een bepaalde etnische groep. Anderen zijn de keizer zelf gaan vereren, en daarmee de macht van Rome. Er is ook een flinke groep Joden, die zijn eigen synagoge heeft. Naast de gebruikelijke heidense afgodendienst en verdorvenheid worden ze bedreigd door de groeiende invloed van de keizercultus. En naar deze stad kwam toen een kleine, wat eigenaardige Jood genaamd Paulus...

De opdracht van Paulus is bouwen, zoals hijzelf vaak zegt; maar dan niet met stenen en cement, maar met mensen. Het fundament voor dit gebouw legt hij door de mensen nieuws te vertellen dat zo goed is dat je ervan schrikt. Volgens Paulus is er maar één God, de schepper van de wereld (dat is wat alle Joden geloven), die nu zijn langverwachte plan voor de wereld heeft onthuld. Deze onthulling heeft plaatsgevonden in een Jood die Jezus heet; deze Jezus, zo zegt Paulus, is de Joodse **messias**, een soort koning die alle andere heersers overbodig zal maken (wat klinkt alsof de keizer zelf wordt uitgedaagd). Jezus was door de Romeinen terechtgesteld; dat deden ze wel vaker met de koning van een ander volk. Maar Paulus beweert dat de ware God Jezus uit de dood heeft opgewekt.

En daarmee begint het **goede nieuws**; maar dat is nog lang niet alles. Volgens Paulus betekenen Jezus' sterven en **opstan-**

ding dat deze God nu een nieuw volk opbouwt, één grote familie; een familie zonder onderscheid, zonder rassen die apart gehouden moeten worden, zonder ‘één tafel voor de Joden en een andere voor de **heidenen**’, of dat soort onzin. De Joden geloofden dat als de messias zou komen, hij Heer van de hele wereld zou zijn. En dus, zo redeneert Paulus, kan het niet anders of hij heeft maar één familie. Het bijzondere is dat je om daarbij te horen dankzij Jezus geen Jood hoeft te zijn, ook al is deze familie een vervulling van wat God aan de Joden beloofd had. De God van Israël wil door de hele wereld als ‘Vader’ gekend worden. Met dit goede nieuws heeft Paulus dus het fundament gelegd voor een nieuw gebouw van mensen in dit centrale deel van Zuid-Turkije. En toen is hij weer verder getrokken.

Dan krijgt hij het slechte nieuws te horen. Andere mensengedebouwers zijn gearriveerd. Ach, zeiden ze, die Paulus wist eigenlijk niet wat hij deed. Dat soort dingen leidt alleen maar tot problemen. Trouwens, Paulus haalt alleen maar dingen die hij van anderen gehoord heeft door elkaar; zo komt hij tot zijn rare ideeën. Wij komen van de mensen die het echt weten. Dit mensengebouw moet uit twee delen bestaan. Natuurlijk geloven we allemaal dat Jezus de messias is; maar het kan niet zo zijn dat de Joodse en de heidense gelovigen leven alsof ze van dezelfde familie lid zijn. Als de heidense gelovigen bij de binnenste cirkel willen horen, de familie die God aan Abraham beloofd heeft, dan zullen ze toch echt eerst Jood moeten worden. De mannen moeten **besneden** worden. Allemaal zullen ze zich aan de **wet** moeten houden, en de dingen doen waardoor de Joden en de heidenen keurig van elkaar gescheiden blijven. Dat is het echte goede nieuws, zeiden ze: je bent welkom in Gods familie als je bereid bent je aan de wet van Mozes te houden.

Laat dit scenario op je inwerken, en je begrijpt waarom Paulus in de openingszinnen van zijn brief aan de Galaten klinkt alsof hij verschillende dingen tegelijk wil zeggen, dingen die stuk voor stuk behoorlijk scherp zijn. De belangrijkste zaken waarover hij schrijft, zijn het *apostelschap* en het **evangelie**. Als

je doorhebt wat hij hierover wil zeggen, dan zul je de rest van de brief ook beter snappen.

De tegenstanders van Paulus in Galatië – zijn rivalen bij het bouwen, zo je wilt – hadden de Galaten ervan weten te overtuigen dat Paulus slechts een tweederangs **apostel** was. Het woord ‘apostel’ betekent ‘iemand die gezonden is’, en was in het vroegste christendom een technische term geworden voor de allereerste groep mensen die na zijn opstanding door Jezus zelf de wereld ingestuurd werd. Paulus’ tegenstanders beweerden dat hij zijn apostelschap, én de **boodschap** die hij bracht, van andere christenen had gekregen, en niet van Jezus zelf. Zij daarentegen hadden hún boodschap (zo stelden zij) uit Jeruzalem, van de ‘oorspronkelijke’ apostelen zoals Petrus, en Jakobus, de broer van Jezus.

Zo zit het helemaal niet, antwoordt Paulus. Zijn apostelschap, zijn opdracht om die nieuwe familie op te bouwen, heeft hij van God zelf gekregen, en van Jezus de messias. Paulus’ visioen op de weg naar Damascus, waarin Jezus aan hem verscheen, is van wezenlijk belang voor hemzelf en voor zijn werk.

En dat geldt ook voor ‘het evangelie’. Dat is voor Paulus niet maar een systeem om verlost te worden, of een nieuwe vorm van religiositeit. Het is de verkondiging van Jezus, de gekruisigde messias, die verheven is als Heer van de hele wereld; en dat is waarom hij een grote wereldwijde familie in het leven aan het roepen is. Dat is het ware evangelie, zegt hij. Wees op je hoede voor vervalsingen. Mijd ze. Ze zijn geen zegen, maar een vloek.

Het doel dat Paulus als apostel had, om één familie rondom Jezus op te bouwen door de verkondiging van het evangelie, is maar voor een deel succesvol geweest. Het is vandaag de dag nog net zo’n uitdaging als altijd. Rivaliteit en vijandschap tussen volken zijn nog altijd aan de orde van de dag. Zou het niet eens tijd worden voor de kerk om het apostolische evangelie opnieuw te ontdekken, en ernaar te leven?

GALATEN 1,10-17

Paulus' bekering en roeping

¹⁰Probeer ik nu mensen te overtuigen of God? Probeer ik soms mensen te behagen? Als ik dat nog altijd zou doen, zou ik geen dieenaar van Christus zijn. ¹¹Ik verzeker u, broeders en zusters, dat het evangelie dat ik u verkondigd heb niet door mensen is bedacht ¹² – ik heb het ook niet van een mens ontvangen of geleerd – maar dat Jezus Christus mij is geopenbaard.

¹³U hebt gehoord hoe ik vroeger volgens de Joodse godsdienst leefde, dat ik de gemeente van God fanatiek vervolgde en haar probeerde uit te roeien. ¹⁴Ik leefde de Joodse wetten heel wat strikter na dan velen van mijn generatie en zette mij vol overgave in voor de tradities van ons voorgeslacht. ¹⁵Maar toen besloot God, die mij al vóór mijn geboorte had uitgekozen en die mij door zijn genade heeft geroepen, ¹⁶zijn Zoon in mij te openbaren, opdat ik hem aan de heidenen zou verkondigen. Ik heb toen geen mens om raad gevraagd ¹⁷en ben ook niet naar Jeruzalem gegaan, naar hen die eerder apostel waren dan ik. Ik ben onmiddellijk naar Arabia gegaan en ben van daar weer teruggekeerd naar Damascus.

John Henry Newman was een van de grote figuren in het Engeland van de negentiende eeuw. Deze briljante denker en schrijver, boeiende prediker en diepgevoelige ziel verliet in 1845 de Anglicaanse Kerk en werd rooms-katholiek. Na een lange carrière, een periode waarin in ieder geval zijn vrienden zich afvroegen waar de briljante figuur van vroeger gebleven was, werd hij ten slotte kardinaal.

Veel Engelse protestanten hebben Newman zijn verraad, zoals ze dat zagen, nooit kunnen vergeven. Met name de schrijver en geestelijke Charles Kingsley hield niet op Newman te beschuldigen van wat we vandaag 'van twee walletjes eten' zouden noemen, van het niet zo nauw nemen met de waarheid. De getergde Newman schreef zijn antwoord in de vorm van een

boek, *Apologia pro Vita Sua* (1864), dat een van de klassiekers van die eeuw zou worden. In dat boek ging hij helemaal terug naar het begin, en vertelde hij zijn eigen verhaal, inclusief zijn overstap naar Rome. Het verhaal muntte uit in diepte en helderheid. Zelfs zij die het met Newmans overtuigingen niet eens waren, konden niet om de oprechtheid ervan heen; het was zonder meer duidelijk dat hij juist uit liefde en niet uit minachting voor de waarheid zover gekomen was.

In zo'n soort positie bevond Paulus zich ook. Zijn tegenstanders beweerden dat hij zijn **evangelie** zelf had geconstrueerd om mensen voor zich in te nemen. Waarschijnlijk dachten ze dat het feit dat Paulus de **heidenen** niet verplichtte om zich te laten **besnijden**, slechts een truc was om mensen te behagen, een poging om hen een goedkoop evangelie te geven. De meeste mensen houden ervan om aardig gevonden te worden; om dat te bereiken, zijn velen bereid om dat te zeggen waarvan ze denken dat de mensen het willen horen.

Uit de eerste negen verzen van de brief komt al heel duidelijk naar voren dat dit niet Paulus' werkwijze was. Uit vers 10 blijkt dat ze precies om die reden geschreven zijn. Paulus schreef ze bewust zo op, zo lijkt het, om vervolgens even te pauzeren, en dan met een wrang lachje te zeggen: 'Dus jullie dachten dat ik uit was op de instemming van mensen?' Net als Shakespeares Demetrius in *A Midsummer Night's Dream*, zegt Paulus tegen zichzelf: 'Goed gebruld, leeuw.' Daarna kan hij een wat mildere toon aanslaan: 'Kan ik het jullie nog duidelijker maken dat ik niet uit ben op instemming van mensen, als ik dit soort dingen schrijf?' Nee, zegt hij, daar gaat het mij absoluut niet om. Ik ben een dienaar van de **messias**; dat is het enige wat telt.

Vervolgens beschrijft hij hoe hij aan zijn evangelie kwam, en wat het met hem gedaan heeft toen het naar hem toekwam. Net zoals Newman zijn verhaal vertelde om zijn critici het zwijgen op te leggen, legt Paulus hier uit waar hij vandaan gekomen was, hoe hij geconfronteerd was met de openbaring van de op-

gestane Jezus, en welke onmiddellijke gevolgen dit alles voor hem had gehad.

Paulus was opgegroeid met bepaalde uitgesproken rolmodellen. Toen er nog lang geen voetbalsterren en popmuzikanten waren, werd de geest van Joodse jongens zoals Paulus al gevuld met de verhalen van Joodse helden van lang geleden, de profeten en martelaren die onbevreesd leefden en stierven voor hun God en zijn **wet**. Paulus beschrijft zichzelf als iemand die hoorde bij de groep die het ijverigst en het striktst was in het vasthouden aan en toepassen van de tradities van hun voorouders, dat wil zeggen de gedetailleerde discussie over hoe de wet van Mozes precies moest worden toegepast in het leven van alledag. Hij was, met andere woorden, een farizeeër, en een strenge bovendien. Het is bekend wat voor soort rolmodellen zo iemand gehad moet hebben. De voornaamste was de profeet Elia.

Elia was een man van het vuur. Hij liet vuur neerkomen op de soldaten die hem moesten oppakken. Hij riep vuur van de hemel om de profeten van Baäl te verteren. Hij werd gevreesd door eenieder die z'n gehoorzaamheid aan de enige God van Israël verkwanselde door afgoden te aanbidden. Precies de man waarmee een jonge farizeeër als Saulus van Tarsus zich wil meten. En dat deed hij. Hij probeerde de kerk te verwoesten, net zoals sommigen in onze tijd dat (helaas) proberen, met name in bepaalde delen van Afrika en Azië. Hij lijkt zichzelf als een soort reïncarnatie van Elia gezien te hebben, die Israël moest zuiveren van de afschuwelijke onzin over Jezus van Nazaret, die de messias niet kon zijn omdat hij immers gekruisigd was, en die zeker niet aanbeden kon worden omdat de messias sowieso niet goddelijk zou zijn.

Maar toen – en nu gaat hij over zichzelf als over een oudtestamentische profeet spreken – werd Paulus stilgezet, net zoals dat bij Elia was gebeurd. Ontmoedigd en terneergeslagen was Elia afgereisd naar de berg Sinai voor een nieuwe ontmoeting met zijn God, om iets te leren over de zachte stem, zowel als over de aardbeving, de wind en het vuur. Ook Saulus van Tar-

sus vertrok, vermoedelijk naar de Sinai (hij noemt 'Arabia', dat is het gebied waar de Sinai zich bevond), zeer waarschijnlijk voor een soortgelijke persoonlijke worsteling met de God die hij aanbad. Tot Saulus' ontzetting en verbazing had deze God nu aan hem zijn Zoon geopenbaard, en dat had hij gedaan opdat hij, Saulus, een ultraorthodoxe Jood, aan de heidense volken zou vertellen dat de God van Israël net zoveel van hen hield als van Israël.

Waar had Paulus zijn gevoel voor ironie vandaan? Zou het van God zelf afkomstig kunnen zijn?

Iedereen is anders, en zoals de oude puriteinen zeggen, God breekt niet elk hart op dezelfde manier. Maar het is een rode draad in het christelijk leven dat iedereen wel momenten kent waarin hij persoonlijk met God en zijn wil moet worstelen. Het is ook belangrijk dat christelijke leiders hun eigen verhaal naar waarheid vertellen. Voor Paulus had zijn verhaal alles te maken met Gods openbaring van Jezus als de ware messias, als de gekruisigde en opgestane Heer van de wereld. Zijn leven, zijn roeping, wie hij was, het was allemaal gestempeld door de **boodschap** van het evangelie. Hij was een echte **apostel**.

GALATEN 1,18-24

Paulus' eerste bezoek aan Petrus

¹⁸Pas drie jaar later ging ik naar Jeruzalem om Kefas te ontmoeten, en bij hem bleef ik twee weken. ¹⁹Maar van de overige apostelen heb ik niemand gezien, behalve Jakobus, de broer van de Heer. ²⁰God is mijn getuige dat ik u de waarheid schrijf. ²¹Daarna ging ik naar het kustgebied van Syrië en van Cilicië. ²²De christengemeenten in Judea hadden mij nog nooit ontmoet, ²³maar iedereen had over mij horen vertellen: 'De man die ons vroeger vervolgde, verkondigt nu het geloof dat hij toen probeerde uit te roeien.' ²⁴En zij prezen God om mij.

Een paar jaar geleden verscheen er in Engeland een vreemde advertentie op grote borden langs de weg. Zonder verdere uitleg stond er alleen maar: *'IT IS. ARE YOU?'* ('HET IS. U OOK?').

Het was natuurlijk bedoeld om te prikkelen, zodat iedereen erover nagedacht zou hebben wanneer, een paar weken later, onthuld zou worden waar het om ging. 'Het' bleek een gloednieuwe krant te zijn, de *Independent* (wat 'onafhankelijk' betekent). Indertijd leek deze advertentie een goedkope stunt te zijn; maar het heeft duidelijk wel gewerkt, want een aantal jaren later kan ik het me nog herinneren, en de krant doet het nog steeds goed. Het is de vierde grote krant geworden naast de eerdere 'grote drie', *The Times*, de *Telegraph* en de *Guardian*, wat een opmerkelijke prestatie is. Ik voel mezelf niet bevoegd om te zeggen of zij echt ooit onafhankelijk was, of is, van de verschillende politieke partijen en lobbygroepen in de Britse samenleving. Maar er hing iets magisch, iets fris om het idee dat er in het openbare leven een nieuwe stem te horen was, een stem die niet alleen maar nasprak wat andere mensen, wat de oude machthebbers, vonden dat zij moest zeggen. Je kunt je wel indenken dat de andere drie kranten het op z'n minst als een bedreiging ervoeren. Van wie zou de nieuwe krant de lezers afpakken?

Wat Paulus in dit gedeelte zegt, kunnen we samenvatten als: 'IK BEN. U OOK?' De onruststokers in Galatië hadden het gerucht verspreid dat hij slechts een marionet van de christenen in Judea was, met name van de **apostelen**. Ze suggereerden dat hij maar een tweederangs lid van de groep rondreizende christelijke predikers was. En bovendien nog niet eens een die bijzonder betrouwbaar was! De boodschap die hij van de apostelen die boven hem stonden, ontvangen had, had hij veranderd en zo verdraaid dat die gemakkelijk te slikken was voor niet-Joden. En dus kunnen jullie maar beter naar ons luisteren (zo hadden deze onruststokers gezegd). Wij weten wat de apostelen in Judea, de voornaamste leerlingen, de mensen die Jezus zelf gekend hebben, vinden. Neem het maar van ons aan.

Paulus beantwoordt dit alles met een gedetailleerde beschrijving van het eerste bezoek dat hij na zijn bekering aan Jeruzalem bracht. Het hele verhaal draait om dit ene woord: ONAFHANKELIJK. Hij ging er niet maar heen om aan de voeten van Petrus, Jakobus en Johannes te zitten, de Grote Drie van de apostelen in Judea. Hij onderging geen training onder hun leiding, hij werkte niet met hen samen in de kleine gemeenten die je daar had. Hij sprak met Petrus (van wie hij de Aramese naam gebruikt, Kefas, dat net als de Griekse versie 'Petrus', 'rots', betekent), en bleef inderdaad een week of twee bij hem. Hij had een ontmoeting met Jakobus, de broer van de Heer die, zoals we uit een andere bron weten, op dat moment op weg was om de voornaamste leider van de hele christelijke beweging te worden, ook al was hij tijdens Jezus' leven op aarde nog niet gelovig geweest. En dat was alles. Hij was niet hun **leerling**. Zij hadden hem niet aangesteld als onderapostel onder hun leiding. Hij was... onafhankelijk.

Het punt waar het voor de christenen in Galatië, die het **goede nieuws** over Jezus het eerst van Paulus hadden gehoord, om draait, wordt nu duidelijk. 'PAULUS IS. ZIJ OOK?' Zijn zij onafhankelijk van de apostelen in Judea? Zijn ze onafhankelijk zelfs van Paulus?

Natuurlijk opereert Paulus hier op het scherpst van de snede. Hij is ervan overtuigd dat zijn verkondiging van het **evangelie**, dat Joden en **heidenen** in één familie bij elkaar brengt in de **messias**, trouw is aan Jezus zelf. Tot zover wil hij dat ze hem trouw blijven. Maar als puntje bij paaltje komt, moeten ze het evangelie zelfs verkiezen boven hem (zoals hij in 1,8 gezegd had).

Niettemin heeft Paulus, anders dan rivaliserende kranten, die soms een andere lijn kiezen alleen maar om anders te zijn, er op den duur geen belang bij om vol te houden dat hij en de apostelen in Jeruzalem eigenlijk een verschillende boodschap brachten. De eenheid van de kerk is heel belangrijk voor hem; ironisch genoeg moet hij, om daar in Galatië aan te werken, zijn eigen onafhankelijkheid benadrukken. Hij gaat namelijk

verder door te opperen dat de onruststokers die naar Galatië gekomen waren, en die beweren met het gezag van Jeruzalem te spreken, juist degenen zijn die de dingen door elkaar halen. Dat wat hij, Paulus, als onafhankelijk apostel predikte, was in de kern dezelfde boodschap als die waar de kerken in Judea naar leefden.

Wat dat betreft, is het slot van dit gedeelte veelzeggend. De kleine messiaanse gemeenschappen in Judea – die op weg waren om te worden wat wij ‘kerken’ zouden noemen, maar die tot op dat moment eenvoudigweg synagogen waren waarvan de leden allemaal christen waren geworden – hadden Paulus nooit ontmoet. Maar wat ze over hem hoorden toen hij zijn zendingswerk in Syrië en Cilicië, ver weg in het noorden waar Paulus geboren was, begon, was niet ‘een of andere ellendeling verkondigt een afgezwakte, vervormde versie van het evangelie’, maar ‘de man van wie we hoorden dat hij een fanatiek vervolger was, verkondigt het **geloof** dat hij vroeger probeerde te vernietigen’. Een onafhankelijke apostel, maar wel met dezelfde boodschap. Daar gaat het om. En daarom ‘prezen ze God om mij’, of letterlijk ‘in mij’. Ze mopperden niet tegen God over die man die het goede nieuws verdraaide. ‘Ze zagen dat God in mij aan het werk was, de God die ze kenden en liefhadden in Jezus de messias en door de **Geest**; en ze loofden God voor dit werk.’

Eeuwen zijn voorbijgegaan. Maar het vraagstuk van de onafhankelijkheid en tegelijk de overeenkomst die tussen kerken bestaat, hun leraars en hun evangelie is nog even belangrijk als toen. Tragisch genoeg is er nog steeds veel onderlinge strijd tussen de kerken, een strijd waarin maar al vaak de etnische of culturele spanningsvelden van de wereld waarin ze leven naar boven komen. Denk aan de Balkan, of Afrika, of hoe het tot enkele jaren geleden in Noord-Ierland was. Er zijn nog steeds mensen die proberen te claimen dat zij, of hun systemen, het enig ware zijn, en dat iedereen die verklaart onafhankelijk te zijn, tot de orde geroepen moet worden. En ironisch genoeg

zijn het vaak de kerken die het luidst beweren dat ze onafhankelijk zijn, die als eerste nieuwe en strakke eigen gezagsstructuren in het leven roepen.

Misschien vinden we een beetje troost in het feit dat dit soort problemen vanaf het allereerste begin in het christendom ingebakken heeft gezeten. Maar het is nog belangrijker dat, als we het probleem zijn gaan inzien, we weten wat we eraan kunnen doen. Als we ons daarbij door Paulus laten leiden, lijkt de eerste stap te zijn om het verhaal duidelijk en eerlijk te vertellen. Draai er niet omheen wat de achtergrond van het probleem is. Leer zowel de onafhankelijkheid die opkomt uit een frisse kijk op Jezus te waarderen, als de overeenkomst tussen de verschillende manieren waarop het evangelie verkondigd wordt. Maar houd altijd de kern van de zaak voor ogen, namelijk de verheerlijking van Gods naam.

Dit zijn maar een paar basisregels, het is geen gedetailleerde gebruiksaanwijzing. Maar ze waren van levensbelang in de eerste eeuw, en dat zijn ze vandaag de dag nog.

GALATEN 2,1-5

Standvastig tegenover tegenstand

¹Na verloop van veertien jaar ging ik opnieuw naar Jeruzalem, samen met Barnabas en Titus. ²Dat was mij in een openbaring opgedragen. In besloten kring legde ik de belangrijkste broeders het evangelie voor dat ik aan de heidenen verkondig, want ik wilde me ervan overtuigen dat mijn inspanningen, toen en nu, niet voor niets waren. ³Maar zelfs Titus, die mij vergezelde, werd niet gedwongen zich te laten besnijden, hoewel hij toch een Griek is. ⁴Dat wilden alleen een paar schijnbroeders, die als spionnen waren binnengedrongen om erachter te komen hoe wij onze vrijheid, die we in Christus Jezus hebben, gebruikten. Ze wilden slaven van ons maken. ⁵Maar we zijn geen moment voor hen gezwicht, want de waarheid van het evangelie moest in uw belang behouden blijven.

De antropoloog Nigel Barley heeft twee beroemde (en vaak grappige) boeken geschreven over de Dowayo-stam, bij wie hij een tijdje gewoond heeft in een afgelegen deel van de Afrikaanse republiek Kameroen (*The Innocent Anthropologist*, vertaald als 'De onnozele antropoloog', en *A Plague of Caterpillars*). Hij leerde hun taal, inclusief allerlei subtiele verschillen in stemhoogte, die het verschil kunnen maken tussen een zeer fatsoenlijke en een uitermate onbeschofte opmerking. Hij bestudeerde hun gebruiken en probeerde de betekenis ervan te begrijpen: hun wijze van landbouw bedrijven en oogsten, hun rituelen om regen te maken, hun huwelijksregels, hun respect, en vaak angst voor hun voorouders. En langzaam maar zeker werd het hem duidelijk dat de ceremonie die het hart van de cultuur vormde, en die bijna alle andere dingen begrijpelijk maakte, het ritueel van de **besnijdenis** van de mannen was.

Hij is nooit bij zo'n ceremonie aanwezig geweest. Het was omgeven met geheimzinnigheid; hij heeft nooit kunnen ontdekken wanneer het precies plaatsvond, en in ieder geval viel het nooit samen met een van zijn bezoeken. Maar de vraag welke jongens besneden waren en welke nog niet (het ritueel vond plaats in de puberteit), en wie tegelijk met wie besneden was, was net onder de oppervlakte aanwezig in de ene discussie na de andere, zelfs als het onderwerp van gesprek niks met het ritueel zelf te maken leek te hebben. De besnijdenis was in hoge mate bepalend voor de identiteit van de mannen binnen de stam.

Vele sociaalpsychologen hebben hun best gedaan om theorieën te formuleren over de vraag waarom de besnijdenis in bepaalde culturen zo'n grote rol speelt. Het ritueel lijkt de nadruk te leggen op zowel het belang van de voortplanting als het feit dat seksuele drift een kracht is die op de een of andere manier bedwongen moet worden (hoewel uit Barleys verslag blijkt dat dit aspect duidelijk meer symbool dan werkelijkheid is). De oorsprong ervan ligt verborgen in een ver verleden, ofschoon de Bijbel verhaalt van één situatie waarin God Abraham op-

droeg dat hij en zijn huisgenoten besneden moesten worden, als teken van het **verbond** dat God oprichtte met hem en zijn nakomelingen (Genesis 17). De Joden waren zeker niet het enige volk in de antieke wereld dat dit teken kende, evenmin als in onze tijd.

Een flink deel van de Galatenbrief draait om het feit dat besnijdenis de belangrijkste kwestie was voor de kerken waarbij **heidenen** zich hadden aangesloten; het was bijna een obsessie. Dit gold uiteraard ook voor de kerken die door Paulus zelf gesticht waren. Het ging allemaal om de kwestie van identiteit, van het weten wie je zelf was, maar ook wie er verder bij jouw groep, jouw stam, jouw volk hoorde. In de vroegste kerk speelde het niet, omdat de eerste christenen allemaal Jood waren, en de mannen onder hen dus allemaal besneden waren. Maar zodra er niet-Joden het **goede nieuws** van Jezus hoorden, gingen geloven en gedoopt worden, kwam de vraag naar boven wat eigenlijk je identiteit als groep bepaalde, een vraag die nogal heftige reacties teweegbracht.

In zekere zin ging het bij dit probleem om de Joodse **wet**, zoals we nog zullen zien. Joden moesten zich aan de wet van Mozes houden; zouden alle christenen, die tenslotte in een Joodse **messias** geloven, dat dan niet moeten doen? Ja en nee, zegt Paulus. De Joodse wet definieert de Joden als één familie tegenover alle andere etnische groepen, en als mensen uit die groepen christen worden, dan is dat onder gelijke voorwaarden. Dat is waarop Paulus in de rest van de brief vanuit verschillende gezichtshoeken uitgebreid ingaat.

Er is echter één reden in het bijzonder waarom het probleem zich met name concentreerde rond de kwestie van de besnijdenis. Het was vaak moeilijk precies vast te stellen wie zich aan de wet van Mozes hield, en wie niet. Je kon er niet honderd procent zeker van zijn als iemand alleen maar koosjer at; je kon nooit precies zien hoe iemand de **sabbat** onderhield. En sowieso waren er langlopende discussies aan de gang over de vraag hoe de wet op deze punten precies ingevuld moest worden.

Maar met de besnijdenis wist je exact hoe het ervoor stond. Een man was besneden of niet. Een man kon niet gedeeltelijk besneden zijn, net zomin als een vrouw gedeeltelijk zwanger kon zijn. Het was een onfeilbare test.

Daarom worstelt Paulus met de kwestie rond de besnijdenis van Titus, waarover hij vertelt in zijn verslag van zijn tweede bezoek aan Jeruzalem na zijn bekering. De taal is schokkerig en lastig te volgen, wat wellicht een weerslag is van Paulus' boosheid en frustratie over de beschuldigingen die aan zijn adres waren geuit.

Wat er gebeurd lijkt te zijn is het volgende. De onruststokers die naar Galatië gekomen waren, deden wat ze konden om twijfel te zaaien over Paulus' apostelschap en de volledigheid van het **evangelie** zoals hij dat had gebracht. Daarbij hadden ze de gelovigen in Galatië verteld dat Paulus uiteindelijk toch wilde dat niet-Joodse christenen besneden zouden worden. Dat was een stukje van de **boodschap** (hadden ze wellicht gezegd) dat hij hun in Galatië niet verteld had, wellicht omdat hij er de tijd niet voor had, of omdat hij er bang voor was dat het hen zou afschrikken. Kijk maar naar wat Paulus met Titus had gedaan, zullen ze gezegd hebben: toen Paulus hem meenam naar Jeruzalem besneed hij hem opdat Titus op de juiste manier omgang kon hebben met de Joodse **apostelen** die in de stad verbleven.

Deze beschuldiging dwingt Paulus ertoe om uit te leggen wat er nu precies gebeurd was. Helaas zijn de verzen 3-5 niet zo duidelijk als we zouden wensen, wat voor sommige mensen aanleiding is te denken dat Paulus Titus in feite wel besneden heeft, maar dat hier niet wil toegeven. (Dat is tenslotte ook wat Paulus volgens Handelingen 16,3 met Timoteüs deed, zodat die hem zou kunnen vergezellen wanneer hij in de synagogen ging prediken.) In mijn optiek is het waarschijnlijker dat Titus niet besneden is, en dat Paulus het lastig vindt en er boos over is dat die kwestie überhaupt aan de orde komt.

Al met al maakt dit gedeelte drie dingen duidelijk over

het tweede bezoek dat Paulus na zijn bekering aan Jeruzalem bracht.

Ten eerste ging hij er niet heen om over het evangelie te leren; hij kende het al. Hij ging erheen omdat God het hem opdroeg, misschien door een of andere profetische 'openbaring' (zie Handelingen 11,27-30).

Ten tweede legde hij aan de apostelen in Jeruzalem uit wat de boodschap inhield waarmee hij naar de heidenen trok, en dat niet om iets nieuws te leren, maar om de eenheid te bewaren met de gelovigen in wat nog steeds het thuisland van het christelijke **geloof** was.

Ten derde was daar een aantal 'schijnbroeders' geweest, een wat minachtende uitdrukking die hij misschien wel gebruikt om de bal terug te kaatsen in verband met wat ze over Titus zeiden. Zij waren 'als spionnen binnengeslopen', zo schrijft hij, om met eigen ogen te zien hoe dit deel van de christelijke beweging in elkaar zat, om te zien wie die mensen waren die beweerden dat ze Jezus volgden, maar het niet nodig vonden om zich aan de wet van Mozes te houden. Ja, zulke types waren er, zegt Paulus; maar we zijn geen moment voor hen gezwich. De 'waarheid van het evangelie', dat is wat er op het spel stond en staat.

Waarom? Omdat het evangelie de proclamatie is van de gekruisigde en opgestane Jezus die Heer van de hele wereld is. En als hij de Heer van de hele wereld is, dan moeten zij die in hem geloven, die bij hem willen horen, één enkele familie vormen. Er kan en mag geen onderscheid zijn op grond van ras of volk. Als de kerk dit van Paulus had geleerd in plaats van het voor het gemak steeds maar weer te vergeten, dan hadden veel problemen in de wereld van nu voorkomen kunnen worden.

En morgen? Leert de kerk nu eindelijk deze belangrijke les? Zal ze het laten zien voor de ogen van de wereld?

BIJBELSTUDIEGIDSEN

GALATEN, TESSALONICENZEN

Suggesties voor persoonlijke Bijbelstudie

1. Bid aan het begin van elke studie dat God tot je zal spreken door zijn Woord.
2. Lees de inleiding van de studie en beantwoord de Opening-vraag die erbij hoort. Deze vraag is bedoeld om je te helpen in het thema van de studie te duiken.
3. Lees en herlees het Bijbelgedeelte dat je gaat bestuderen. Elke studie is erop gericht je te helpen na te denken over de betekenis van het gedeelte binnen de context waarin het staat.
4. Schrijf je antwoorden op in een persoonlijk aantekeningenboekje of een dagboek. Elke studie bevat drie typen vragen: observatievragen, die ingaan op de feiten in het gedeelte, interpretatievragen, die de betekenis van het gedeelte verder onderzoeken, en toepassingsvragen, die je zullen helpen ontdekken wat de implicaties van de tekst zijn voor het groeien in Christus. Het uitschrijven van je antwoorden kan meer helderheid en een dieper begrip opleveren over jezelf en Gods Woord.
5. Gebruik de richtlijnen in het Gebed-gedeelte om je op God te richten, hem te danken voor wat je hebt geleerd en te bidden over de toepassingen die je bedacht hebt.

Suggesties voor kringleden

1. Bereid je voor. Gebruik de tips voor persoonlijke Bijbelstudie die hierboven genoemd worden. Je zult ontdekken dat zorgvuldige voorbereiding je tijd in de kring en het gesprek met hen enorm zal verrijken.
2. Wees bereid om mee te doen in het gesprek. De leider van jouw

- kring zal niet gaan preken. In plaats daarvan zal hij of zij de vragen die in deze studiegids staan met je doornemen en de kringleden aanmoedigen met elkaar te bespreken wat ze geleerd hebben.
3. Blijf bij het onderwerp dat besproken wordt. Deze Bijbelstudies richten zich op een specifiek Bijbelgedeelte. Vermijd zo veel mogelijk te verwijzen naar andere gedeelten of bronnen buiten de Bijbel. Dit geeft iedereen de ruimte om op hetzelfde niveau mee te doen en het biedt de kans voor diepgaande studie.
 4. Wees gevoelig ten opzichte van de andere kringleden. Luister aandachtig wanneer zij vertellen wat ze hebben geleerd. Hun inzichten zouden je best eens kunnen verrassen! Bij elke vraag zijn verscheidene antwoorden mogelijk. Veel vragen hebben niet een 'juist' antwoord, met name als het gaat om betekenis- of toepassingsvragen. De vragen zijn juist bedoeld om ons te dwingen het gedeelte nog verder en dieper te onderzoeken. Probeer wat je zegt te laten aansluiten bij de opmerkingen van anderen. Bemoedig en bevestig de anderen zo vaak mogelijk. Dit zal de meer terughoudende kringleden aanmoedigen mee te doen.
 5. Let op dat je het gesprek niet gaan overheersen. We willen soms zo graag onze gedachten delen, dat we anderen te weinig kans bieden te reageren. Doe zeker mee! Maar geef anderen ook de ruimte dat te doen.
 6. Verwacht dat God je iets gaat leren, door het gedeelte dat je bespreekt en door de andere kringleden heen. Bid dat je zult genieten van de tijd met elkaar en dat je er wat aan hebt, maar bid ook dat de studie tot gevolg zal hebben dat er actie ondernomen wordt, door jezelf en/of door de kring.
 7. Het is voor groepen en kringen nuttig een paar basisrichtlijnen te volgen. Deze richtlijnen, die je kunt aanpassen aan je specifieke situatie, moeten aan het begin van de eerste bijeenkomst worden voorgelezen.
 - a. Alles wat in de kring gezegd wordt, is vertrouwelijk en zal niet buiten de kring besproken worden, tenzij er specifiek toestemming voor gegeven is.
 - b. We geven iedereen de tijd om te praten en iets te delen, zolang hij of zij zich daar gemakkelijk bij voelt.
 - c. We zullen over onszelf en onze omstandigheden praten, en gesprekken over anderen vermijden.

- d. We zullen aandachtig naar elkaar luisteren.
- e. We zullen erg voorzichtig en terughoudend zijn in het geven van advies.

Aanvullende richtlijnen voor de kringleider vind je achter in dit hoofdstuk.

GALATEN

Met behulp van deze gids, die mede door de hulp van Dale en Sandy Larsen tot stand kwam, waarvoor ik dankbaar ben, zien we mensen die al overlopen van leven en bruisen van energie, die vragen, problemen, vreugde en gevaar kennen. Maar bovenal getuigen ze van de aanwezigheid en de macht van de levende God, die de wereld veranderde door Jezus en die nu op een nieuwe manier werkt door zijn Geest. Het zijn die eigenschappen die ons ook kunnen aanraken als we ons meer in hen verdiepen.

1. Galaten 1

Opening

Hoe bepaal jij of een leraar of verkondiger betrouwbaar is?

Studie

1. Lees Galaten 1,1-9. Het woord apostel betekent 'gezondene'. In het vroege christendom werd het de aanduiding van de oorspronkelijke leerlingen die Jezus na zijn opstanding uitzond. De tegenstanders van Paulus hadden de Galaten ervan overtuigd dat hij slechts een tweederangs apostel was die zijn missie en boodschap van vroege christenen ontving, niet van Jezus zelf.

Wat benadrukt Paulus bij zijn eigen apostelschap?

2. Waarover verbaast Paulus zich bij de Galaten?

3. Joden geloofden dat de messias bij zijn komst over de hele wereld zou heersen. Daaruit volgt, zo redeneert Paulus, dat de messias slechts één familie kent. Hoewel die ene familie de vervulling is van wat God aan de Joden beloofde, hoef je dankzij Jezus geen Jood te zijn om erbij te horen. De tegenstanders van Paulus hielden eraan vast dat niet-Joodse gelovigen die deel wilden uitmaken van de familie, eerst Joden moesten worden. Het 'goede nieuws' was volgens deze tegenstanders dat je welkom was in de familie van God als je de wet van Mozes volgde.

Wat zou er voor mensen aantrekkelijk kunnen zijn aan een 'evangelie' dat verkondigde dat je kon aansluiten bij een familie die de wet van Mozes volgde?

4. Voor Paulus is het goede nieuws geen systeem voor verlossing of een nieuwe vorm van religiositeit. Het is de verkondiging dat Jezus, de gekruisigde messias, verheven is tot Heer over de hele wereld – en daarom sticht hij één enkele, wereldwijde familie.

Heb je weleens conflicten tussen verschillende groepen in een kerk of christelijke gemeenschap meegemaakt, of ben je er wellicht zelf bij betrokken geweest?

5. Lees Galaten 1,10-24. Welke kritiek was er volgens vers 10 kennelijk tegen Paulus ingebracht?

6. Hoe gebruikt Paulus zijn persoonlijke verhaal om zijn apostelschap te rechtvaardigen?

7. Waarom is het waardevol als kerkleiders eerlijk het verhaal van hun eigen geestelijke ontwikkeling vertellen?

God openbaarde zijn Zoon aan Saulus van Tarsus om hem, een ultraorthodoxe Jood, aan de niet-Joodse volkeren te laten verkondigen dat de God van Israël hen even liefhad als Israël zelf. Paulus moet zijn gevoel voor ironie wel van God zelf hebben geleerd!

8. 'Drie jaar later' (v. 18) verwijst naar wat er na de gebeurtenissen

uit Galaten 1,17 gebeurde. Paulus was naar Arabië getrokken (waarschijnlijk de Sinai) en keerde terug naar Damascus alvorens naar Jeruzalem te gaan.

In vers 22 zegt Paulus dat de kleine, messianistische groeperingen in Judea hem nooit hadden leren kennen. Deze gemeenten zouden uitgroeien tot wat we kerken noemen, maar waren op dat moment eenvoudig synagogen waarvan alle leden christen waren geworden. Wat zij echter over Paulus hoorden toen hij met zijn zendingswerk begon, was niet dat een of andere figuur een verwaterde en vervormde versie van het evangelie predikte, maar: ‘de man die ons vroeger vervolgde, verkondigt nu het geloof dat hij eerst trachtte uit te roeien.’ Hij was een onafhankelijke apostel, maar hij bracht dezelfde boodschap.

Op welke wijze bevestigden de christelijke gemeenten van Judea Paulus' verkondiging?

9. Paulus predikte nu het geloof dat hij ooit had geprobeerd uit te roeien (v. 23). Wat is de opmerkelijkste of misschien zelfs onwaarschijnlijkste bekering tot Christus die jij hebt meegemaakt?

10. Welke conflicten tussen twee kerken of christelijke groepen ken jij uit ervaring of van horen zeggen?

11. Wat zou Paulus ons als antwoord op die conflicten voorhouden, met het oog op Galaten 1?

12. Wat hebben wij tot nu toe over het evangelie geleerd uit Galaten 1?

Gebed

Bid om oordeelsvermogen, nederigheid en een verlangen naar eenheid met andere christenen. Bid dat je Gods genade naar de mensen om je heen mag verspreiden.

2. Galaten 2,1-14

Opening

Wat zijn volgens jou de identiteitsbepalende kenmerken van een christen?

Studie

1. Lees Galaten 2,1-14. Veertien jaar na zijn eerste bezoek keerde Paulus terug naar Jeruzalem. Hij ging er niet naartoe om het evangelie te leren, want dat kende hij al. Wat was wel het doel van zijn bezoek (v. 1-2)?
2. Met welk conflict werd Paulus in Jeruzalem geconfronteerd (v. 3-5)?
3. Vers 4 spreekt over slavernij. Waar houdt deze slavernij in?
4. Welke regels of vormen van gedrag bepalen tegenwoordig volgens verschillende mensen wie zich een ware christen mag noemen?

De besnijdenis was niet alleen maar een kwestie van navolging van de wet van Mozes. Volgens sommige Joodse christenen (door Paulus voor schijnchristenen uitgemaakt) was dit teken van lidmaatschap van de verbondsfamilie ook essentieel voor het evangelie. In de loop van de eeuwen was de besnijdenis het kenmerk van Israëls etnische identiteit geworden. Paulus hamert er in deze brief echter voortdurend op dat je geen lid hoeft te worden van een bepaalde etnische groep om tot Gods familie te gaan behoren.

5. De tekst van de verzen 1-5 is springerig en moeilijk. Misschien is het de weerspiegeling van Paulus' woede en frustratie vanwege de aantijgingen tegen hem. Maar anders dan sommige christenen van vandaag ging hij niet met zijn tegenstanders in discussie omwille van de discussie zelf, maar om 'de waarheid van het evangelie voor u veilig te stellen' (v. 5). Hoe kunnen jij en jouw kerk het kenmerk van verbondenheid en waarachtigheid versterken?

6. Over welke kwestie gaat het in de verzen 6-10?

7. Hoe verbindt Paulus de kwestie van zijn onafhankelijke apostelschap opnieuw met de vraag naar zijn aansluiting bij de rest van de kerk?

8. Hoe reageerden de leiders op wat Paulus hun vertelde?

Als Paulus er te veel de nadruk op legde dat Jacobus, Petrus (ook Kefas genoemd) en Johannes zijn verkondiging aan de niet-Joden goedkeuren, zouden zijn tegenstanders zeggen: 'Zie je wel! We zeiden het toch? Hij heeft het alleen maar van hen, en nu heeft hij er een verkeerde draai aan gegeven, zoals we al zeiden!' Maar als hij op het punt zou hameren dat het God niet uitmaakte wie wie was in de kerk, dat iedereen in zijn ogen gelijk was en dat de apostelen van Jeruzalem uiteindelijk niet belangrijker waren dan anderen, liep hij het risico de verbondenheid met het centrum van het christelijk geloof te verliezen. Voor Paulus was de eenheid van de kerk van vitaal belang. Daarom maakte hij duidelijk dat hij geen loopjongen van de apostelen in Jeruzalem was, maar ook dat zij bijzonder blij waren met hem en zijn werk.

9. Paulus en Barnabas reisden niet alleen vanuit Antiochië naar Jeruzalem om de apostelen te ontmoeten, maar ook om de opbrengst van een steunactie af te leveren (Handelingen 11,27-30). Ze keerden terug naar Antiochië en later kwam ook Petrus naar die stad. Welk conflict ontstond er tijdens het verblijf van Petrus (v. 11-14)?

10. Waar verwijst Paulus in vers 14 naar als hij zegt dat zij afdwaalden van de waarheid van het evangelie?

Voor hedendaagse westerlingen is het moeilijk te begrijpen hoe belangrijk het in de vroege kerk was met wie je de tafel deelde. Als wij met collega's van het werk samen eten, vragen we niet naar hun etnische achtergrond. Als we echter even nadenken, beseffen we dat er plaatsen op de wereld waren, en nog steeds zijn, waar sommige mensen geen maaltijd willen delen met iemand die de verkeerde huidskleur heeft, tot de verkeerde religie behoort, of eenvoudigweg een ac-

cent heeft dat hem verraad als ongewenste persoon. Een maaltijd met mensen delen is een van de krachtigste symbolen van verbondenheid.

11. Waarom is dit verhaal over de confrontatie tussen Petrus en Paulus van belang voor de kerk in Galatië – de ontvanger van deze brief van Paulus?

De echte Petrus is degene die diep van binnen weet dat God door Jezus, de messias, een nieuwe familie van Joden en niet-Joden heeft geschapen. Het is moeilijk om daarnaar te gaan leven, als je niet-Joden je hele leven lang bijna als een andere soort hebt beschouwd – maar Petrus deed het. Wanneer er echter mensen aankomen die deze praktijk in Antiochië niet goedkeuren, zet Petrus het masker van het Joodse fatsoen op, hetgeen betekent dat hij zich tijdelijk afzondert van de niet-Joodse christenen. En zijn masker werkt zo overtuigend dat andere Joodse christenen zich ook laten meeslepen, zelfs Barnabas.

12. Paulus' conflict met Petrus was niet zomaar een ruzietje over verschillende interpretaties van een relatief ondergeschikt punt – het ging om de kern van het evangelie. Hoe bepaal je wat de kwesties zijn die er werkelijk toe doen voor het evangelie?

Gebed

Beken op welke manieren je afstand neemt van andere christenen om je eigen reputatie te beschermen. Vergeef iedereen die hetzelfde tegenover jou heeft gedaan. Vraag God om je hart meer te openen voor gelovigen die anders zijn dan jij.

Aantekening bij Galaten 2,14

Wat bedoelt Paulus wanneer hij Petrus ervan beschuldigd dat hij als een heiden of niet-Jood leefde? Dat Petrus varkensvlees at of ander onrein voedsel? Mogelijk, maar niet zeer waarschijnlijk. Dat Petrus niet leefde naar de morele wetten van de Tora? Zeker niet – daar zou Paulus andere scherpe opmerkingen over hebben gehad, zoals uit Galaten 5 blijkt. Dat Petrus niet langer zijn gebeden houdt? Zeer onwaarschijnlijk.

Het veruit meest waarschijnlijke antwoord is dat Petrus zich niet meer aan de standaardtaboes van het Jodendom houdt. Petrus was er inmiddels waarschijnlijk volledig aan gewend om met niet-Joodse christenen te eten en geen onderscheid te maken tussen zichzelf en hen. Dat is immers wat hij volgens Handelingen in het huis van Cornelius had geleerd (Hand. 10,28; 11,9). Paulus wijst erop dat hij zich hypocriet gedraagt en dat hij een bedrieglijke rol speelt waar hijzelf niet echt in gelooft. Eerst at hij wel met niet-Joodse mensen (wat het evangelie mogelijk maakt, aldus Paulus) en vervolgens weigert hij dat te doen uit angst voor wat de groep van besnedenen ervan zou denken (wat Paulus veroordeelt).

In vers 16 stelt Paulus dat we niet gerechtvaardigd worden door de wet van Mozes te volgen. Hij doet dat door te zeggen: 'Ja, je bent Joods, maar als een christelijke Jood mag je geen etnische scheidslijnen trekken.' In de context van deze passage zegt hij met zoveel woorden dat rechtvaardiging betekent 'door God als een waarachtig lid van zijn familie te worden erkend, met het recht om de maaltijd aan zijn tafel te delen.' Afgezien van alle andere connotaties van het begrip, was 'rechtvaardiging' voor Paulus altijd Gods verklaring van lidmaatschap die specifiek betrekking had op het bijeenkomen van Joden en niet-Joden in de geloofsgemeenschap van de christelijke familie.

3. Galaten 2,15 – 3,9

Opening

Wat zou jij antwoorden als iemand je zou vragen: 'Wie ben je?' Zou je anders antwoorden, afhankelijk van wie het je vroeg?

Studie

1. Lees Galaten 2,15-21. De compacte passages van Paulus, zoals deze, geven hun geheimen vaak prijs als we ze vanaf het einde benaderen, waar hij alles nog eens in één, omvattende uitspraak samenvat. Wat zijn de belangrijkste punten die hij in de verzen 19-20 noemt met betrekking tot de ware identiteit van christenen?

2. Mijn vertaling van vers 2,20 luidt: ‘En het leven dat ik nog in het vlees leef, leef ik in de getrouwheid van de Zoon van God, die mij liefhad en zichzelf voor mij gaf.’ Op welke wijze heeft dit vers betrekking op de kwestie of alleen Joodse christenen tot het ware volk van God behoren, of dat ook niet-Joden door Christus tot het volk kunnen horen, zonder eerst Joden te hoeven worden?

Een van Paulus’ bekendste ideeën blijft moeilijk te bevatten voor moderne westerse mensen. Zij die tot de messias behoren (Christus in het Grieks) zijn in de messias, zodat alles wat waar is omtrent hem ook voor hen geldt. Dit idee gaat terug op de Joodse overtuiging dat de koning zijn volk representeert, zoals David Israël tegenover de Filistijnen vertegenwoordigde toen hij tegen Goliath vocht. Wat waar is omtrent de koning, geldt ook voor het volk.

3. Op welke wijze drukt Paulus in vers 2,19 uit dat hij als Jood zijn Joodse identiteit definitief achter zich heeft gelaten door zijn nieuwe identiteit in Christus aan te nemen?

4. Nu kunnen we terug naar 2,15-16. Rechtvaardig worden of rechtvaardiging betekent ‘rechtvaardig worden verklaard’. Bestudeer deze vertaling van de Griekse tekst van vers 16: maar wij weten dat iemand niet ‘rechtvaardig’ wordt verklaard door het naleven van de Joodse wet, maar door de getrouwheid van Jezus de messias.

Daarom geloven wij ook in de messias, Jezus, opdat we ‘rechtvaardig’ verklaard mogen worden op basis van de getrouwheid van de messias, niet op basis van de naleving van de Joodse wet. Want niemand zal ‘rechtvaardig’ worden verklaard door naleving van de wet.

Wat is de basis op grond waarvan wij ‘rechtvaardig’ verklaard worden?

5. De kern van Paulus’ redenering is dat iemand alles moet verliezen, inclusief de herinnering aan hoe hij of zij vroeger was, om een nieuwe identiteit met een nieuwe grondslag aan te nemen en daarnaar te leren leven. Welke oude identiteit heb jij afgelegd, of zou je moeten afleggen omdat je in Christus bent?

De aanvaring die Paulus in Antiochië met Petrus had (2,11-14) ging over de christelijke identiteit. Zijn hartstochtelijke oproep aan de Galaten gaat ook over de christelijke identiteit. De vraag waar Paulus en Petrus tegenaan liepen, en die werd toegespitst op de kwestie of Joodse en niet-Joodse christenen de maaltijd mochten delen, is de vraag: ‘Wie vormen het ware Israël van God? Wie vormen het ware volk van God?’ Het antwoord van Paulus is eenvoudig: allen die ‘in de messias’ zijn, behoren tot het ware volk van God. Dat betekent zowel gelovige niet-Joden als Joden.

6. Op welke wijze versterkt 2,17-18 het argument dat Paulus tegen Petrus inbrengt?

7. Lees Galaten 3,1-9. Hoe reageert Paulus op het nieuws dat zijn geliefde Galaten overwegen zich te laten besnijden om door dit fysieke teken deel te gaan uitmaken van de familie van Israël (3,1-4)?

8. Hoe beredeneert Paulus dat het geloof belangrijker is dan de Joodse wet (v. 3,5)?

9. Paulus zet ‘geest’ en ‘geloof’ tegenover ‘vlees’ en ‘wet’. Waarom denkt u dat mensen zo makkelijk terugvallen op het vlees en de wet, zelfs nadat ze met de geest en het geloof zijn begonnen (3,3)?

10. Waarom zijn de Galaten al kinderen van Abraham, ook al zijn ze niet besneden (3,6-9)?

11. Hoe werkt Paulus in de verzen 3,8-9 verder uit dat etnische of andere identificatie met Israël niet noodzakelijk is?

In Genesis 12 beloofde God alle volkeren door Abraham te zegenen. Genesis 15 beschrijft het verbond dat God met Abraham sloot, waarbij Hij hem een groot nageslacht beloofde dat het land zou beërven. Waar het om draait, is dat Abraham God geloofde toen hij zijn belofte deed. Dat wil niet zeggen dat hij door zijn geloof Gods verbond verdiende. De belofte was al gedaan. Het was veel meer het teken dat hij nu met God verenigd was in het verbond.